

**ตะกั่วป่าเมืองเก่าที่มีชีวิต: การนำสถาปัตยกรรมโบราณ
และกิจกรรมรื้อฟื้นเมืองหน้าอยู่ มาประกอบสร้างอัตลักษณ์
ท้องถิ่นพัฒนาสู่การท่องเที่ยวแบบโหยหาอดีต**

**Living Old Town Takuapa: Ancient Architectures and the
Retro Way of Life that Make Up the Local Identity
for Nostalgia Tourism**

สกวรัตน์ บุญวรวงษ์¹ และเกศิตถา บุญปรากร²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

²ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

Email: sakawteoy@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำสถาปัตยกรรมโบราณ และกิจกรรมรื้อฟื้นเมืองหน้าอยู่มาประกอบสร้างเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อพัฒนาสู่การท่องเที่ยวแบบย้อนยุคใช้วิถีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แนวคิดหลักคือแนวคิดอัตลักษณ์และแนวคิดโหยหาอดีตรวมทั้งแนวคิดเสริมคือแนวคิดการสร้างภาพแทนและแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลในทางประวัติศาสตร์ กลุ่มผู้จัดโครงการสนับสนุนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว คณะกรรมการชุมชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมและโครงการที่จัดขึ้นในพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลมาจำแนกหมวดหมู่ ถอดรหัส ตีความและสร้างข้อสรุป ผลการวิจัยพบว่าอัตลักษณ์ท้องถิ่นในอดีตได้ถูกพัฒนาเพื่อยกระดับเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการนำสถาปัตยกรรมในยุคของเมืองแร่ ทั้งตึกแถวโบราณแบบชิโนโปรตุกีส อาคารโรงเรียนเต้าหึง กำแพงเมือง จวนเจ้าเมือง บ้านขุนอินทร์ ศาลเจ้าจีน หม้อสตรีมนำน้ำถูกนำมาประกอบสร้างอัตลักษณ์ผ่านเรื่องเล่าเพื่อให้คุณค่าทาง

ประวัติศาสตร์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมรื้อฟื้นเมืองนำอยู่ผ่านความทรงจำร่วมทางสังคมโดยการเปิดพื้นที่ “ตลาดเก่า” เพื่อฉายภาพแทนวิถีชีวิตผู้คนในอดีตด้วยรูปร่วมกับภาพวาดบนผนัง (Street Art) กิจกรรมเปิดประตูเมืองตะโกลา กิจกรรมของชมรมมะบ้าเกี่ยวกับการแต่งกาย ประเพณี พิธีกรรม และอาหาร ถูกประกอบสร้างให้เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นเพื่อพัฒนาสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

คำสำคัญ: เมืองเก่าตะกั่วป่า อัตลักษณ์ท้องถิ่น การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กิจกรรมรื้อฟื้นเมืองนำอยู่

Abstract

The purpose of this research is to examine how ancient architecture and activities to revive the retro way of life which are used to construct local identity for culturally nostalgic tourism. The data of this qualitative research based on four concepts: a process core concept Identity, Nostalgia and Supporting concept Representation, Cultural Tourism were collected from in-depth interviews with 9 key informants who gave historical data. They were members of tourism project organizers, community committee members, and tourists, and from non-participant observations on the activities and projects organized in the town. The data were categorized, decoded, interpreted, and concluded. The study found that local identities were used to upgrade the town for cultural tourism. Architectures in the mining period of the town include Sino-Portuguese buildings, Tao Ming School building, ancient town walls, ancient official residence of the governor, Khun In's House, Chinese shrines, and an ancient steam boiler; these are used as one part of the town's identity. The other part of the identity consists of activities that revive the retro way of life. "Talat Kao" or the old market has been opened to represent the retro way of life, and street art on the wall has been made available for tourists to have their photos taken. Other activities include opening the Takola Town Gate, paying respect to Phra Boromathat relics, and Baba Club activities based

on ancient costumes, traditions, rituals, and food. These ancient local identities have been used to construct the local identity for culturally nostalgic tourism.

Keywords: Old town Takuapa; local identity; nostalgic tourism; retro way of life

บทนำ

หากกล่าวถึงทิศทางของกระแสนิยมในการสร้างตลาดโบราณแบบย้อนยุค ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้นได้เกิดขึ้นเป็นเวลานานในประเทศไทยภายใต้ระบบกระแสของทุนนิยม แต่ละพื้นที่ที่มีภาพของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมรวมถึงอาหารการกินและความมีมิตรไมตรีที่สามารถจับต้องได้ ภาพของการจัดวางระบบเศรษฐกิจโดยชุมชนนั้นบ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ โดยในโลกของทุนนิยมนั้นการค้าขายโดยชุมชนรายย่อยถือเป็นการยกระดับชุมชน ด้วยพื้นที่เล็กน้อยแต่ด้วยความสามัคคีในชุมชนก่อให้เกิดเป็นประโยชน์ระยะสั้นร่วมกัน (ประชาคม ลุนาชัย, 2553) กล่าวได้ว่าทุกพื้นที่ล้วนมีประวัติศาสตร์ที่แฝงอยู่และถูกนำมาสร้างคุณค่าความหมายในทางเศรษฐกิจโดยใช้ทุนจากอดีตมาช่วยในการรื้อฟื้นผ่านพลังชุมชน การรื้อฟื้นสร้างบรรยากาศย้อนยุคเป็นกระแสในทางวัฒนธรรมที่เริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้นเริ่มจากสภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจฟองสบู่เมื่อปี พ.ศ.2540 อีกทั้งปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้หันกลับกระแสของโลกาภิวัตน์ส่งผลต่อความเจริญทางด้านวัตถุ ดังเช่นพื้นที่ในการโยกย้ายอดีตอีกหนึ่งแห่งในนามชื่อตะกั่วป่าเป็นหนึ่งในอำเภอในจังหวัดพังงาภาคใต้ของประเทศไทยเมืองที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรมจากยุคที่เคยรุ่งเรืองของการทำเหมืองแร่เนื่องจากมีกลุ่มคนเข้ามาเพื่อทำการค้าขาย การคมนาคมส่งผลให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจเมื่อถึงคราวหมดยุคของเหมืองแร่รุ่งโรยสภาพของเมืองตะกั่วป่าก็เงียบเหงา ผู้คนอพยพย้ายออกหลงเหลือแต่คนเฒ่าคนแก่ที่มีความทรงจำแบบเก่าแก่และยังใช้ชีวิตที่ผูกโยงกับอดีตก่อให้เกิดเป็นคุณค่าที่ยังคงเหลือกับพื้นที่แห่งนี้

การพัฒนาพื้นที่รวมทั้งรื้อฟื้นอัตลักษณ์ท้องถิ่นแรกเริ่มเดิมทีเริ่มจากคนในชุมชนที่ร่วมกันเพื่อธำรงไว้ซึ่งอดีตจนนำมาสู่การทำพื้นที่โยกย้ายอดีตให้กลายเป็นสินค้าก่อนที่พื้นที่จะถูกทำให้กลายเป็นสินค้าในการปรับปรุงอย่างจริงจัง โดยการนำทุนจากอดีตมาใช้แรกเริ่มเดิมทีเริ่มจากการมีโครงการเล็ก ๆ ในชุมชนระหว่างชุมชน

ตลาดใหญ่และชุมชนเสนาหุขวังสรรค์ที่พื้นฐานมาจากชุมชนในการร่วมกันอนุรักษ์แต่ไม่ได้เป็นรูปธรรมมากนัก โดยจะจัดขึ้นโดยคนในชุมชนเป็นแกนหลักและหน่วยงานเข้ามาบ้างเป็นครั้งคราวแต่ไม่มากนักเท่ากับพลังในชุมชนแต่เมื่อปี พ.ศ.2551 ได้มีนโยบายในการสำรวจชุมชนที่มีกำลังในการพัฒนาได้ถูกสร้างเป็นถนนสายวัฒนธรรมซึ่งที่ชุมชนร่วมพลังกันก่อนหน้าก่อนกระแสการท่องเที่ยวจะเข้ามาเติมรูปแบบและจากการผลิตในทางวัฒนธรรมที่เป็นของดี ของเด่นของพื้นที่แต่ไม่มีชื่อเสียงมากนักจึงถือเป็นโอกาสที่ดีที่คนในชุมชนจะมีรายได้เพิ่มจากการเข้ามาสนับสนุนของนโยบายของภาครัฐควบคู่ไปกับการพัฒนาของท้องถิ่นอย่างเต็มกำลัง

พื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าจึงถูกปรับเปลี่ยนให้มีชีวิตและมัลมหายใจขึ้นมาอีกครั้งภายใต้กระแสการท่องเที่ยวและการรื้อฟื้นวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่โดยการสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของมรดกทางวัฒนธรรมโดยมีการหยิบยกประวัติศาสตร์มาประกอบสร้างทั้งการแต่งกายแบบพื้นเมือง อาหารพื้นถิ่น ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนที่เสนอต่อการท่องเที่ยวนับเป็นการจัดวางรูปแบบเพื่อน้อมรับการท่องเที่ยวไทยในอดีต กิจกรรมที่คนในพื้นที่พยายามที่จะจัดขึ้นเพื่อเป็นการนำเสนอวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเพื่อรองรับกับนักท่องเที่ยวความรู้สึกของการโหยหาอดีต รวมถึงการพูดถึงความทรงจำในอดีตของปัจเจกจึงเป็นการอธิบายการรับรู้ลักษณะและศักยภาพของตนเองในปัจจุบัน การรับรู้ถึงตนเองของปัจเจกจึงนับว่ามีความสำคัญ เพราะจะทำให้ปัจเจกสามารถเข้าถึงข้อเท็จจริงและอัตลักษณ์ของตนเองในอดีตที่แตกต่างจากคนอื่นได้ (Connerton, 1996 อ้างถึงใน จุฬารัตน์ ดำรงวิจิตรธรรม, 2552) ดังกรณีศึกษาที่มีการนำความทรงจำที่มีคุณค่าในอดีตนำมาถูกก่อร่างประกอบสร้างอัตลักษณ์เป็นการท่องเที่ยว

บรรพบุรุษในอดีตที่มีการสืบทอดต่อกันมาเกิดจากความทรงจำทางสังคมจากผู้ที่สามารถบอกเล่าเรื่องราวของเวลาที่เคยรุ่งเรืองของสภาพตึกชิโนโปรตุกีส¹

¹ ชิโนโปรตุกีสเป็นอาคารแบบผสมผสานความเป็นวัฒนธรรมแบบจีนและตะวันตก เช่นเดียวกับปิ่น ภูเก็ต และสงขลาโดยในบริเวณพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่ามีการผสมผสานศิลปะจีน มีลวดลายตกแต่งรวมไปถึงภาพประติมากรรมหุ่นต่ำหรือหุ่นสูง ทำด้วยปูนปั้นระบายสีของช่างฝีมือจีนระดับอยู่บนโครงสร้างอาคารแบบโปรตุเกสบานประตูหน้าต่างตลอดจนการตกแต่งภายในที่มีลักษณะเป็นศิลปะแบบจีน ปี 2500 อาคารแบบนี้มีครั้งแรกในเมืองมะละกา

ในอดีตบนพื้นที่ที่ถูกกาลเวลาพัดพารากแต่ยังเป็นความทรงจำที่เชื่อมโยงมายังปัจจุบัน และความพยายามที่หวนกลับไปใช้ชีวิตในอดีตที่เคยรุ่งเรืองโดยผ่านเรื่องเล่าซึ่งมีความสำคัญอย่างมากโดย Hall (1997) เสนอแนวคิดที่ว่าภาพตัวแทนต้องมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆ เปรียบเสมือนสนามในการต่อสู้ทางวัฒนธรรม (The circuit of culture) โดยที่วัฒนธรรมเป็นเรื่องราวของการที่มีความหมายร่วมกัน (Shared meaning) ใช้ภาษาในการสื่อความหมายระหว่างกัน ซึ่งสิ่งที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นมานั้นเปรียบเสมือนเป็นการเสนอภาพตัวแทนโดยการยกระดับผ่านเรื่องเล่าจากบุคคลหรือเอกสารทางประวัติศาสตร์เป็นอัตลักษณ์ที่บ่งบอกความเป็นตัวตนที่มีคุณค่าในอดีตผ่านกิจกรรมที่สรรค์สร้างผูกโยงกับเศรษฐกิจในท้องถิ่น เมื่อพิจารณาความต้องการของชุมชนในการรื้อฟื้นวัตถุในทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นความต้องการของคนในพื้นที่ที่กำลังเผชิญกับการแปรเปลี่ยนของสังคมขณะนั้นจึงต้องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อยกระดับพื้นที่ให้กลายเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจโดยท้องถิ่นให้มีความคึกคักจากอดีตจากที่เคยเป็นพื้นที่ของการติดต่อดำขายความรุ่งเรืองของเศรษฐกิจเหมืองแร่ การติดต่อกับผู้คนมากหน้าหลายตาชีพ ทว่าปัจจุบันถูกปรับเปลี่ยนการให้คุณค่าใหม่เพื่อรับใช้การท่องเที่ยวโดยการสร้างบรรยากาศย้อนยุค สิ่งที่เคยเลือนหายไปแล้วได้เรียกกลับมาใหม่ผ่านการหล่อหลอมความทรงจำทางสังคมผ่านวิถีคิดหรือรวมกันทำกิจกรรมทางสังคมในลักษณะโหยหาอดีตร่วมกัน ซึ่งการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อทางเศรษฐกิจนั้น

จากปรากฏการณ์ข้างต้นผู้วิจัยจึงเกิดคำถามว่าการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นพัฒนาสู่การท่องเที่ยวแบบย้อนยุคเพื่อให้พื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่ากลับมาใช้ชีวิตในกระแสการท่องเที่ยวอีกครั้งหนึ่งจะต้องอาศัยทุนทางประวัติศาสตร์อย่างไร กลุ่มแกนนำชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้นำสถานที่มาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างไร และแนวทางการอนุรักษ์รวมทั้งการรื้อฟื้นเมืองเก่าเพื่อนำมาปรับใช้การท่องเที่ยวเป็นอย่างไร ที่นำมาสู่การอนุรักษ์ผ่านการสร้างความทรงจำทางสังคมส่งผลให้พื้นที่การท่องเที่ยวมาช่วยพัฒนาในด้านเศรษฐกิจเพื่อมุ่งหวังพลิกฟื้นนำมาสู่เพื่อเป็นการจัดการทุนทางอดีตไม่ให้สูญเสียชีวิตทางอัตลักษณ์

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีเชิงคุณภาพใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ แนวคิดการสร้างภาพแทน

แนวคิดโยชวาทิตและแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนำมาเป็นกรอบในการศึกษาเพื่อให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์โดยแนวคิดหลักคือแนวคิดอัตลักษณ์และแนวคิดโยชวาทิตเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นทางด้านสถาปัตยกรรมโบราณและการใช้พื้นที่สำหรับในอดีตและปัจจุบันเพื่อให้ทราบถึงการนำทุนจากอดีตมาจัดการเพื่อรองรับกับกระแสการท่องเที่ยว

ในส่วนของแนวคิดเสริมนั้นผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดการสร้างภาพแทนและแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการนำวัตถุทางมรดกวัฒนธรรมมาประกอบสร้างคุณค่าและความหมายเป็นตัวแทนของชุมชนเพื่อนำเสนอต่อการท่องเที่ยวเชิงโยชวาทิต โดยประเด็นที่ศึกษาจะเกี่ยวข้องกับกรบอกล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จากพื้นที่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงจากอดีตจนถึงปัจจุบันที่นำทุนมาสู่กิจกรรมโดยรื้อฟื้นการอนุรักษ์จากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 คน ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลในทางประวัติศาสตร์โดยประเด็นคำถามจะเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีต อาทิ การก่อตั้งเมือง การปกครอง การค้า การคมนาคม รวมทั้งการเข้ามาของกลุ่มคนพื้นถิ่นที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานที่ยังคงมีอยู่ในพื้นที่ในปัจจุบัน เป็นต้น โดยผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้ที่มีบทบาทในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ และร่วมกิจกรรมทางการทำนุบำรุงรักษาข้อมูลประวัติศาสตร์ไม่ให้อายุหายไป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ร่วมกันจัดโครงการสนับสนุนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยจะเห็นกลุ่มคนในท้องถิ่นที่เป็นกำลังหลักในการฟื้นฟูบ้านเกิดของตนเองและรู้จักทุนของอดีตนำไปสู่การพัฒนาอย่างตรงจุด โดยจะสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวตั้งแต่แรกเริ่มที่มีการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนจนถึงการนำประวัติศาสตร์มารื้อฟื้นอย่างไรบ้าง และคุณค่าในทางประวัติศาสตร์นั้นจะนำมาถ่ายทอดให้แก่กลุ่มท่องเที่ยวอย่างไร

ในส่วนของคณะกรรมการชุมชนรวมถึงกลุ่มของนักท่องเที่ยวผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลผู้ที่มีตำแหน่งในชุมชน อาทิ เป็นประธานและคณะกรรมการชุมชน ประธานการจัดงาน ประธานกลุ่มวัฒนธรรมการจัดกิจกรรมในพื้นที่ เป็นต้น และกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาโดยเลือกกลุ่มที่เข้ามาทั้งเป็นปัจเจกและกลุ่มรวมทั้งบางกรณีที่มาเยือนที่ตะกั่วป่ามาเยือนสถานที่นี้ 2-3 ครั้ง เป็นต้น ในส่วนประเด็นที่สัมภาษณ์จะเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนอีกทั้งยังมีส่วนร่วมและการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอีกทั้งยังมีฟื้นฟูพัฒนาในการรวมกลุ่มของคนในชุมชนสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนแก่กลุ่มนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมโดย

การสังเกตกิจกรรมในพื้นที่เมืองเก่าตะกั่วป่า ทั้งการนำสถานที่ทางประวัติศาสตร์มาให้คุณค่า ความหมายและรื้อฟื้นทุนจากอดีตมาพัฒนาเป็นโครงการในการอนุรักษ์ นำมาสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยคนในชุมชน จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการนำมาจำแนกหมวดหมู่ ตีความ สร้างข้อสรุป และนำเสนอผลการศึกษาด້วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

พื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองทำในอดีตที่มีความสำคัญและเป็นฐานรากทางเศรษฐกิจในภาคใต้ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งแร่ จึงนำมาสู่การอพยพของกลุ่มคนหลายเชื้อชาติก่อให้เกิดการประกอบสร้างอัตลักษณ์ในพื้นที่ยังคงหลงเหลือมาจนถึงปัจจุบัน นำมาสู่การให้คุณค่าที่ถูกรื้อฟื้นเพราะเป็นแบบฉบับคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่เมืองเก่าตะกั่วป่าเพื่อสืบทอดมายังลูกหลานของบรรพบุรุษและถูกพัฒนายกระดับเป็นการท่องเที่ยว

1. สถาปัตยกรรมและโบราณวัตถุ: พื้นที่ชีวิตของคนยุคเหมืองแร่สู่การรื้อฟื้นการท่องเที่ยว

การฟื้นฟูหลักฐานทางประวัติศาสตร์นำมาสู่การรื้อฟื้นเป็นการท่องเที่ยว

กล่าวได้ว่าในพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าล้วนมีสิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มากมาย ก่อร่างสร้างมาจากความรุ่งเรืองในการขยายการปกครองและการค้าขายกับต่างชาติรวมทั้งการเข้ามาในยุคของการทำเหมืองแร่ ทำให้มีการประกอบสร้างเป็นสถานที่และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จนหลงเหลือคุณค่าจากอดีตนำมาเป็นวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ซึ่งประวัติศาสตร์ของคนในชุมชนซึ่งมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ถูกนำมาประกอบสร้างเรื่องราวเพื่อรับใช้เป็นการท่องเที่ยวเชิงโยหหาดิต ซึ่งมีสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่ถูกนำมาให้คุณค่าและความหมายจากอดีตและถูกสร้างเพื่อรับใช้การท่องเที่ยวดังนี้

อาคารโรงเรียนเต่าหมิง: พื้นที่ทางการศึกษาของคนจีน

สร้างประมาณเมื่อปี พ.ศ.2430 โดยการร่วมทุนของสมาคมพ่อค้าชาวจีน สำหรับให้ลูกหลานชาวจีนได้เล่าเรียนภาษาจีน เป็นอาคารสถาปัตยกรรมสไตล์แบบโบราณชิโนโปรตุกีส โดยตัวอาคารก่อสร้างรูปทรงแบบจีน จากการลงพื้นที่ของผู้วิจัย พบว่ายังมีกลุ่มคนจีนจำนวนมากไม่ยอมให้มีการใช้สอยจากพื้นที่ของโรงเรียนเต่าหมิง โดยมีการจัดเป็นโรงเรียนสอนภาษาจีนให้กับลูกหลาน และมีการพบปะ กันของสมาคมกลุ่มคนจีนในพื้นที่รวมไปถึงบริเวณใกล้เคียงในบางครั้งได้ถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นที่พัก และใช้ในงานเทศกาลของกลุ่มคนจีน ด้วยสภาพของอาคารในปัจจุบันได้มีการถูกทาสีใหม่และปรับปรุงซ่อมแซมให้มีสภาพไว้คงเดิมมากที่สุด ชุดอาคารยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของคนจีนสร้างขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2465 โดยการเรียไ้รเงินทุนจาก เศรษฐีเหมืองแร่และพ่อค้าชาวจีนในตลาดเก่า ตลาดย่านยาว จังหวัดระนองและภูเก็ต เพื่อให้บุตรหลานของคนจีนที่อาศัยอยู่ในเมืองตะกั่วป่าได้เล่าเรียนหนังสือปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวได้เปิดให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเยี่ยมชมสถาปัตยกรรมเก่าแก่และด้วยสีสันที่สวยงาม นำมาสู่เป็นการรื้อฟื้นเพื่อให้คงไว้ซึ่งรูปแบบในสมัยก่อนการนำอดีตมาเล่าเรื่องราวโดนผ่านตึกเพื่อเห็นถึงความมั่งคั่งและการเข้ามาของกลุ่มคนจากบรรพบุรุษ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพังงาและเทศบาลเมืองตะกั่วป่า, ม.ป.ป.)

การนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาประกอบสร้างโดยการใช้อาคารเค้าโครงแบบเดิมแต่เพิ่มสีสันด้วยการทาสีให้สดใสผ่านการจำลองให้คงไว้สภาพเดิมมากที่สุด ซึ่งโรงเรียนเต่าหมิงนับว่าเป็นเอกลักษณ์หนึ่งของกลุ่มคนชาวจีนในพื้นที่ตะกั่วป่าที่ถูกนำมาประกอบสร้างใหม่เพื่อสอดคล้องกับการท่องเที่ยวที่มีการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ในอดีต การนำฐานทางทรัพยากรของโรงเรียนเต่าหมิงนั้นถูกนำมาประกอบสร้างเป็นเรื่องราวโดยการใช้พื้นที่เก่าแก่และปัจจุบันยังมีกลุ่มคนที่ใช้สถานที่แห่งนี้ในการประกอบพิธีกรรมของกลุ่มคนจีน จากผลการวิจัยในการศึกษาถึงสภาพตึกอาคารสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นถูกปรับมาเป็นอาคารที่หาชมได้ยากด้วยรูปลักษณะที่ค่อนข้างหาได้ยากในยุคสมัยนี้ซึ่งถูกรื้อฟื้นให้ผู้คนเข้าชมสู่การท่องเที่ยวแบบย้อนยุคโดยใช้สถาปัตยกรรมเป็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์



ภาพที่ 1 อาคารโรงเรียนเต่าหมิง

ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2558

ติกแถวโบราณ: พื้นที่พักพิงของผู้คน

บนพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าพบว่ามติกแถวโบราณสไตล์ชิโนโปรตุกีส ตั้งอยู่ที่ถนนศรีตะกั่วป่าและถนนอุดมธารา ซึ่งสภาพแบบเป็นติกแถวสองชั้นติดต่อกัน มีเสาก่อด้วยอิฐเป็นรูปสี่เหลี่ยม ขนาดใหญ่รวมถึงฝาผนังก่ออิฐถือปูนมีความหนามาก เป็นหลังคามุงกระเบื้องจีนชนิดราง รูปหลังคาเป็นทรงแบบจีน ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมแบบชิโนโปรตุกีส สันนิษฐานว่าสร้างพร้อมกับเมืองตะกั่วป่าเมื่อประมาณปี พ.ศ.2386 (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพังงาและเทศบาลเมืองตะกั่วป่า, ม.ป.ป.) เป็นอาคารแบบดั้งเดิม ตั้งแต่การเข้ามาของกลุ่มคนจีนในเมืองตะกั่วป่านับว่าเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นของคนที่นี่ ซึ่งพบว่าในปัจจุบันในพื้นที่ยังคงหลงเหลือสภาพของติกโบราณซึ่งในสมัยก่อนเป็นที่พักพิงและสัญจรที่ผู้คนในยุคของเหมืองแร่ที่ใช้พื้นที่ในการทำธุรกิจ และมีสถานประกอบการขึ้นมากมาย จึงมีการถูกปรับและเป็นฉากที่ใช้ในการท่องเที่ยว โดยการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นทางอาคารโบราณซึ่งสมัยก่อนและปัจจุบันยังคงเป็นที่พักพิงของผู้คน แต่เนื่องจากสมัยก่อนผู้คนจะมีการปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่มากกว่าปัจจุบันการใช้พื้นที่ถูกนำมาประกอบสร้างโดยบางบ้านมีการซ่อมแซม ทาสีใหม่บ้างแต่คงไว้รูปแบบเดิม

การที่คนในชุมชนมีแนวคิดในการนำฐานทางทรัพยากรทางการท่องเที่ยว คือติกโบราณนำมาปรับพื้นที่ทางกายภาพฟื้นฟูเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมที่เป็นสถาปัตยกรรมซึ่งทางหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องจะมีการจัดกิจกรรม โดยการใช้ฉากเมืองเก่าเพื่อระลึกและผลิตซ้ำอดีตผ่านการจำลอง เป็นสถานที่จัดกิจกรรมซึ่งการเข้ามาสัมผัสทางการท่องเที่ยวนั้นเป็นการเรียนรู้ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยการร่วมแรงร่วมใจในการอนุรักษ์ถิ่นฐาน ผสานกับการสะท้อนถึงอารยธรรมในอดีต ผ่านการสืบทอดสิ่งมีค่าให้อยู่สืบไป ปัจจุบันได้ถูกนำมาให้นักท่องเที่ยวมาถ่ายรูปและการจัดกิจกรรมในพื้นที่ท่ามกลางตึกเก่าบ่อยครั้ง ทำให้พื้นที่ที่กลับมาคึกคักอีกครั้งการใช้พื้นที่ของตึกเป็นฉากหลังในการจัดงาน โดยนำตึกเก่ามาเล่าเรื่อง รวมถึงในพื้นที่ปัจจุบันได้ถูกปรับให้ตึกเก่าเสมือนมีชีวิตเนื่องจากมีการซ่อมแซม ระบายสีทำเป็นถนน Street Art ในชุมชนที่ร่วมกันรังสรรค์ขึ้นรวมทั้งการจัดงานต่าง ๆ บ่อยครั้งก็จะใช้ฉากของเมืองเก่าเพื่อแสดงถึงความย้อนยุคมากขึ้น



ภาพที่ 2 สถาปัตยกรรมผสมผสานเรียกว่า Colonial style ในพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า
ที่มา: สุพร พันธุ์งาม, 2558

ภาพของอาคารสถาปัตยกรรมข้างต้นนับว่าเป็นรูปแบบค่อนข้างเรียบง่าย โดยอาคารชั้นล่างมีทางเดินสามารถเชื่อมต่อได้ หลังคาจะเป็นแบบจีนโดยที่ซุ้มประตูโค้งจะเป็นแบบเดียวกับหงอคาซีที่ภูเก็ตลักษณะเด่นของสถาปัตยกรรมแบบชิโนโปรตุกีสที่แตกต่างคือมีช่องกลางบ้านเปิดโล่ง และมีช่องกลางบ้านเปิดโล่งรวมทั้งยังมีช่องที่สองแสงกลางบ้าน โดยนิยมสร้างบ่อน้ำไว้ในบ้าน ด้านนอกมีลวดลายปูนปั้น หรือบางบ้านมีลายไม้แกะสลักประดับที่บานประตูและหน้าต่าง เป็นกระจกลิทธิยุโรป จะมีเฉลียงยื่นออกมาจากตัวบ้าน (เมืองเก่าตะกั่วป่า, 2559) สภาพของตึกชิโนโปรตุกีสเป็นแบบเก่าแก่ที่ยังอยู่คงเดิม แต่ที่นี่จะแตกต่างจากย่านเมืองเก่าที่อื่น อาทิ จังหวัด

ภูเก็ทและสงขลา เพราะที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าไม่ได้มีกฎหมายคุ้มครองอย่างเคร่งครัด เอกสิทธิ์ของพื้นที่ในเชิงของสัญลักษณ์และภาพประกอบแทนของพื้นที่ ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าทำให้โดดเด่นจากเมืองอื่น และด้วยความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม เป็นการสร้างระบบพึ่งพาจากความรู้ผนวกกับความรุ่งเรืองในอดีต รวมถึงกระบวนการก่อสร้างมรดกในทางวัฒนธรรม เป็นการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่จากมรดกของชุมชนและเป็นการกระจายรายได้กับพื้นที่อีกด้วย ทั้งนี้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในกลุ่มชนนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสู่การท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากการรื้อฟื้นเมือง เพื่อสอดคล้องกับการท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่เป็นความต้องการของภาคประชาชนทั้งสิ้น โดยเป็นการสร้างทุนทางสังคมภายในชุมชนโดยปรับรับเป็นการท่องเที่ยวแบบโหยหาอดีต

บ้านขุนอินทร์: ก่ออดีตจะเลือกกลับ

บ้านขุนอินทร์ซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้ตั้งเมืองตะกั่วป่าเป็นบ้านอยู่อาศัยของ ร.อ.ท.ขุนอินทศิริ (ช้อย ณ นคร) ซึ่งเป็นหลานพระยาเสนาสุจิต (นุช ณ นคร) ผู้สำเร็จราชการเมืองตะกั่วป่า และดำรงตำแหน่งนายอำเภอตะกั่วป่าในระหว่างปี พ.ศ.2464-2469 อาคารแห่งนี้ก่อสร้างโดยช่างฝีมือชาวจีน ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของตระกูล ณ นคร ตึกขุนอินทร์เป็นโบราณสถานที่มีคุณค่าด้านสถาปัตยกรรม คือเป็นอาคารรูปทรงแบบชิโนโปรตุกีสประยุกต์ เดิมหลังคามุงด้วยกระเบื้องหลังเต่า ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของตระกูล ณ นคร ซึ่งบ้านขุนอินทร์ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และบ่อยครั้งปัจจุบันมีการปรับปรุงให้สภาพใหม่แต่ยังคงไว้ซึ่งรูปแบบเดิม โดยถูกนำมาใช้เป็นฉากในการถ่ายภาพเพื่อประชาสัมพันธ์เมืองบ่อยครั้ง เพราะเปรียบเป็นสัญลักษณ์ของเมืองเก่าตะกั่วป่าทางด้านการปกครอง นับว่าเป็นจุดเด่นอีกสถานที่หนึ่งในตะกั่วป่าที่ถูกนำมาเป็นจุดขายในการท่องเที่ยว (สรสวดี อ่องสกุล และ สมโชค อ่องสกุล, 2557) สถานที่แห่งนี้เมื่อผู้ใดมาเยี่ยมชมเยือนตะกั่วป่าก็มักได้รับการพูดถึง

ในปัจจุบันบ้านขุนอินทร์มีการรื้อฟื้นใหม่โดยการซ่อมแซม ทาสีใหม่ และดูแลภายในบ้าน โดยคนในพื้นที่ร่วมกันอนุรักษ์ให้คงไว้ซึ่งสภาพเดิม ถูกนำมาถ่ายทอดเชื่อมโยงอีกหนึ่งสถานที่คือการนำบ้านเก่าแก่และผู้ปกครองของเมืองตะกั่วป่ามาใส่คุณค่าและความหมายให้นักท่องเที่ยวมาได้เรียนรู้ความงดงามของเมืองตะกั่วป่าจากอดีต เสมือนการไต่ย้อนกลับไปในยุครุ่งเรืองปัจจุบันถูกนำมาพัฒนาเป็นแผน

ในการจัดกิจกรรม และโครงการการท่องเที่ยวแบบย้อนยุคเสมือนเป็นการโหยหาอดีตของคนในพื้นที่ ผ่านการรำลึกถึงคุณงามความดีของผู้ปกครองเมือง ปัจจุบันได้ถูกยกระดับเป็นสถานที่ที่เป็นลักษณะของย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าที่ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวในการเข้าชมและได้รับการกล่าวถึงของกลุ่มท่องเที่ยวในการเข้ามาในพื้นที่



ภาพที่ 3 จวนเจ้าเมืองตะกั่วป่า
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2558

ศาลเจ้าจีน: พื้นที่พิธีกรรมกับการท่องเที่ยว

จากการลงพื้นที่ของผู้วิจัยพบว่า บริเวณถนนอุทุมพรารามีศาลเจ้าจีนตั้งอยู่เป็นจำนวนมากแทบตลอดสาย (จับเส้) คำว่า จับเส้ มาจาก "ภาษาจีนฮกเกี้ยน" ซึ่งแปลว่า "เมืองท่าที่เก็บภาษี" แต่ทุกวันนี้แม่น้ำดังกล่าวตื้นเขิน และเปลี่ยนเส้นทางจนกลายเป็นถนนอุทุมพราราไปแล้วจนแทบไม่เหลือร่องรอยเป็นเมืองท่าเก็บภาษีในอดีตไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษากัน หลงเหลือก็เพียงบ้านเรือนโบราณในสถาปัตยกรรมแบบซิโนโปรตุเกส คือ ศิลปะแบบจีนผสมยุโรปโปรตุเกสใน "ตลาดเก่า"

ศาลเจ้าจีนในพื้นที่เมืองเก่าตะกั่วป่าเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ทางการท่องเที่ยวทำให้เป็นอีกหนึ่งสถานที่ที่เป็นจุดเด่นในพื้นที่ กลุ่มคนจีนในพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าซึ่งมีวิถีชีวิตผูกพันกับขนบธรรมเนียมและธำรงรักษาสืบทอดต่อกันมาถูกประกอบสร้างให้เป็นท่องเที่ยวภายใต้ความเป็นพหุวัฒนธรรม เนื่องจากมีศาลเจ้าจีนในพื้นที่ ซึ่งจะประกอบไปด้วยกลุ่มคนชาวจีนหลายเชื้อสายในที่ใช้ประกอบพิธีกรรม และจะรวบรวมกลุ่มคนจีนในเทศกาลกินเจ ทำให้

ศาลเจ้าจีนในพื้นที่ช่วงเทศกาลจะคึกคักไปด้วยผู้คน ดังนั้นจึงได้มีการยกระดับศาลเจ้าจีนในพื้นที่ซึ่งมีตลอดในพื้นที่สภาพศาลเจ้าเป็นสภาพแบบเดิมที่เมื่อเข้าไปท่องเที่ยวในศาลเจ้าก็จะเห็นความงดงามในศาลเจ้ารวมทั้งความเป็นพหุวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาที่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ควบคู่ไปกับการได้เห็นบรรยากาศเก่าแก่ของศาลเจ้าจีนจากอดีต (ประวิทย์ ลิมสุกุล, สัมภาษณ์วันที่ 19 ตุลาคม 2558) ศาลเจ้าจีนในพื้นที่ที่มีการช่วยกันฟื้นฟูจากกลุ่มคนหน่วยงานและคนในท้องถิ่นซึ่ง ผลการวิจัยพบว่าในพื้นที่มีศาลเจ้าจีนอยู่ทั้งสองฟากฝั่งทางเดินของถนน และยังเป็นพื้นที่ที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจที่ถูกหน่วยงานร่วมมือกับท้องถิ่นนำมายกระดับเป็นการท่องเที่ยวโดยพิธีกรรมแบบเก่าแก่ก็ยังสามารถพบได้ในพื้นที่เป็นแบบอดีต ด้วยความงดงามของศาลเจ้าจีนที่งดงามจึงถูกทำให้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแบบย้อนยุคเนื่องจากคนจีนในพื้นที่ยังมีการประกอบพิธีกรรมรูปแบบดั้งเดิม

หม้อสตรีมไอน้ำ: สีสันเมื่อวันวาน

หม้อสตรีมไอน้ำเรือกลไฟเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของเมืองเก่าตะกั่วป่า ซึ่งพระยาเสนาสุจิต (นุช ณ นคร) เข้าหูนกับพระยารัษฏีสงคราม (ท้าวรัตนดิถ ก ภูเก็ต) ขึ้นมาเมื่อ พ.ศ.2410 เพื่อใช้ปราบโจรสลัดและขนส่งสินค้าระหว่างเมืองตะกั่วป่า ภูเก็ต ปีนัง สันนิษฐานว่าเมื่อเรือลำนี้เสื่อมสภาพได้จมลงบริเวณลำน้ำตะกั่วป่า แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าจมลงเมื่อใด พบเพียงชิ้นส่วนหม้อสตรีมไอน้ำตั้งอยู่หน้ากำแพงจวนเจ้าเมืองตะกั่วป่า ซึ่งให้เห็นว่าในอดีตบริเวณนี้เคยเป็นลำน้ำใหญ่มาก่อน เพื่อใช้ติดต่อค้าขายและขนส่งสินค้าภายหลังเรือลำนี้ชำรุด และจมลงคงเหลือแต่หม้อไอน้ำตั้งอยู่ข้างวัดปทุมธาราเทศบาลเมืองตะกั่วป่าได้ทำฐานรองหม้อสตรีมไอน้ำขึ้น (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพังงาและเทศบาลเมืองตะกั่วป่า, ม.ป.ป.)

หม้อสตรีมไอน้ำเรือกลไฟเป็นโบราณวัตถุที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเจริญด้านพาณิชย์ของเมืองตะกั่วป่าในสมัยอดีต ปัจจุบันถูกนำมาแสดงที่หน้าวัดปทุมธารา เนื่องจากเป็นอัตลักษณ์ของตะกั่วป่าทางด้านวัตถุ และบ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองทางด้านคมนาคมในพื้นที่ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและคนในท้องถิ่นมีการฟื้นฟูและรักษาไว้สภาพเดิม ปัจจุบันให้นักท่องเที่ยวได้รับชมพร้อมกับป้ายประวัติความเป็นมา ผู้วิจัยค้นพบว่ากรนำสิ่งของเก่าแก่แม้ว่าจะไม่ได้ถูกย้อนยุคที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ที่ผ่านการจำลอง ทว่าหม้อ

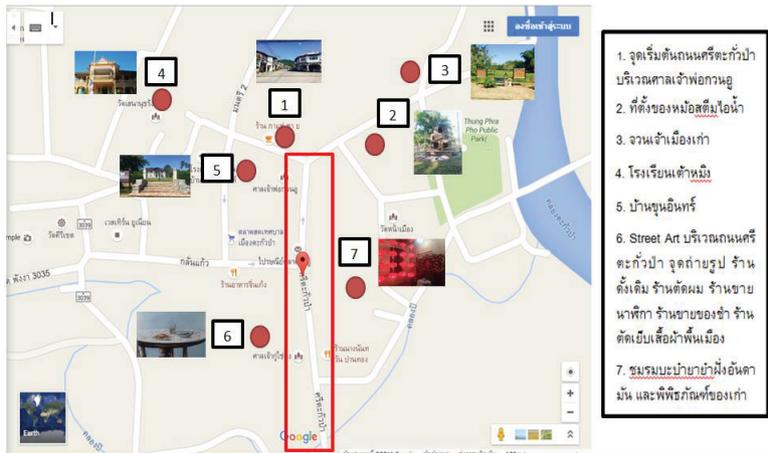
สตรีมไอน้ำที่อยู่ในพื้นที่ก็เป็นสิ่งของที่ควรรักษาจัดแสดงในพื้นที่ถูกนำมาเล่าเรื่องราวซึ่งแปลกตาแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากและหาชมได้ยาก ปัจจุบันได้ถูกนำมาประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวเสมือนจุดขายของตะกั่วป่าเพื่อเรียกให้นักท่องเที่ยวมาชื่นชมเสมือนภาพแทนของการคมนาคมขนส่งสินค้าในอดีตที่นำมาสู่ความเจริญรุ่งเรือง



ภาพที่ 4 หม้อสตีมน้ำ ปัจจุบันตั้งอยู่ที่หน้าวัดพุทธธารา
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2558

จะเห็นได้ว่าประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าในอดีตนำมาสู่โครงการในการอนุรักษ์พัฒนาบนพื้นที่ โดยการนำสถานที่ที่มีความสำคัญในอดีตนำมาสู่กิจกรรมและโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อนำมาเป็นแผนในการพัฒนาให้ชุมชนยั่งยืนภายใต้การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน แผนพัฒนาการท่องเที่ยวมีแนวโน้มขยายขึ้นเพราะถือว่าเป็นกิจกรรมที่เสมือนการกระจายรายได้ในท้องถิ่นภายใต้การอนุรักษ์ โดยบทความชิ้นนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดอัตลักษณ์ (Identity) ซึ่งแนวคิดอัตลักษณ์เป็นฐานของการวิเคราะห์ในการหาคุณค่าและความหมายทางประวัติศาสตร์ โดยนำแนวความคิดของ อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546) มาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาถึงคุณสมบัติของสิ่งของส่งผลให้สิ่งนั้นดูโดดเด่นขึ้นมาซึ่งมีส่วนนำมาอธิบายเพื่อหาความแตกต่างจากสิ่งอื่นแต่ปัจจุบันนั้นมีความหมายที่เปลี่ยนไป โดยนำส่วนของอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาควบคู่กับมโนทัศน์ของอำนาจ ซึ่งส่งผลต่อการนิยามความหมายหรือภาพแทนความจริง และเมื่อเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ของคนในชุมชนร่วมกับมโนทัศน์ อัตลักษณ์จะ

ยังมีความหมายแตกต่าง โดยทั่วไปบ่งบอกว่าคือของใครและมีคุณสมบัติเฉพาะบุคคลหรือสิ่งนั้น ซึ่งจะเชื่อมโยงไปถึงทฤษฎียุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ทำให้ผู้วิจัยมองว่าการประกอบสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นนั้นเป็นคำถามที่ต้องตั้งกับพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าว่าการเข้าถึงโลกของ “ความจริง” ในการเกิดสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งที่เชื่อกันว่าเป็นความจริงนั้นเกิดขึ้นได้ด้วยกระบวนการใด อีกนัยยะหนึ่งเสมือนการจัดเก็บรักษาวัตถุทางวัฒนธรรมอีกวิธีการหนึ่งที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าแม้ว่าการให้คุณค่าในอดีตพื้นที่แห่งนี้ถูกให้ความหมายในการติดต่อค้าขายของการเป็นเมืองท่าและเหมืองแร่ แต่ปัจจุบันถูกเปลี่ยนความหมายให้น้อมรับกับการท่องเที่ยวที่เข้ามา



ภาพที่ 5 แสดงแผนที่ชุมชนบริเวณที่ตั้งย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า
ที่มา: ผู้วิจัยประยุกต์จากแผนที่ของ Google Maps

แผนที่ชุมชนข้างต้นแสดงที่ตั้งของสถานที่บริเวณย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า โดย หมายเลข 1 บริเวณถนนศรีตะกั่วป่าเป็นถนนสองฟากฝั่งมีอาคารสถาปัตยกรรมแบบโบราณชิโนโปรตุกีสสลับกับอาคารสมัยใหม่ หมายเลข 2 เป็นที่ตั้งของหม้อต้มไอน้ำอยู่ข้างวัดปฐมธาราม เทศบาลเมืองตะกั่วป่า หมายเลข 3 บริเวณที่ตั้งของจวนเจ้าเมืองเก่าซึ่งมีกำแพงทอดยาวและบอกประวัติความเป็นมาของพื้นที่ หมายเลข 4

โรงเรียนเต้าหึงมีอาคารสถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีสแบบเก่าถูกนำมาทาสีแต่ยังคงไว้ซึ่งรูปแบบเดิมถูกนำมาเป็นอีกหนึ่งสถานที่ที่นักท่องเที่ยวต้องไปเยือน หมายเลข 5 บ้านขุนอินทร์ สถานที่ที่พักของผู้สำเร็จราชการเมืองตะกั่วป่าปัจจุบันยังมีการพัฒนาฐานทางทรัพยากรเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็นการพัฒนาของเมืองตะกั่วป่า หมายเลข 6 บริเวณที่ตั้งของ Street Art ตลอดทั้งเส้นถนนซึ่งจะอยู่ตามบ้านเรือนของผู้คนซึ่งศิลปะข้างถนนนี้จะบอกเล่าเรื่องราวของวิถีดั้งเดิมของคนในตะกั่วป่า หมายเลข 7 ชมรมบะปาย่าฝั้งอันดามันและที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ของเก่าแก่ที่เสมือนการเก็บรวบรวมความทรงจำและสิ่งของเครื่องใช้ของอัตลักษณ์พื้นที่ที่บ่งบอกความเป็นตัวตนของคนในตะกั่วป่า จะเห็นได้ว่าสถานที่ที่สำคัญ หรือแม้กระทั่งวัดอุทยานวัฒนธรรมการกระจายตัวและพัฒนาเมืองถูกนำมาร้อยพันถ่ายทอดเป็นเรื่องราวใส่ความหมายและคุณค่าสู่การอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

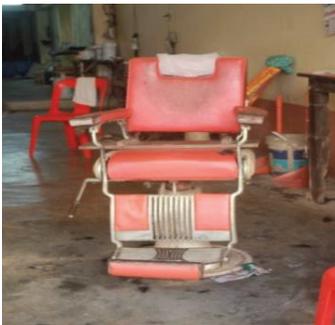
2. พื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า: การร้อยพันเมืองนำอยู่เพื่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ภายใต้บริบทคลื่นไอของเมืองเก่าตะกั่วป่าในปัจจุบันถูกปรับปรับให้เข้ากับบรรยากาศยั่งยืน โดยการร้อยพันเมืองจากที่เคยเงียบเหงาจากที่เคยรุ่งเรืองในยุคของการทำเหมืองแร่ ปัจจุบันสภาพทางเศรษฐกิจในพื้นที่มีความเจริญในทางการท่องเที่ยว ทำให้มีการลงทุนและมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น สร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับชุมชน โดยพื้นที่ที่ถูกปรับให้เข้ากับการท่องเที่ยวและเป็นจุดเด่นของพื้นที่ด้วยความเป็นอดีตที่ยังคงหลงเหลือและถูกร้อยพันนำมาเป็นสินค้าทางมรดกทางวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่อง การสร้างภาพแทน (Representation) นำมาในส่วนของวิเคราะห์กระบวนการผลิตสร้างความหมายที่นำมาเป็นส่วนในการวิเคราะห์ โดยอาศัยสัญญาะซึ่งเป็นหนึ่งข้อเสนองของ Hall (1997) เป็นการเชื่อมโยงกับแนวคิด (concepts) ที่ถูกรวมกับระบบของสัญญาะเข้าด้วยกันเป็นการบ่งบอกการนำเสนอภาพแทนของพื้นที่ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับผู้คนกับการใช้พื้นที่นั้นเป็นเสมือนภาพแทนในใจ (mental representation) โดยจะใช้การตีความจากสิ่งรอบตัว อาทิ สิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ หลักฐานทางโบราณคดี สิ่งของที่ถูกต้องวางในพื้นที่ นำมาผ่านการกลั่นกรองให้เป็นความนึกคิดที่ยังคงวนเวียนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันกับสิ่งเหล่านั้น หรือเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสะท้อนภาพความหมายของพื้นที่อีกด้วย รวมทั้งการนำระบบสัญญาะอีกหนึ่งระดับคือการนำเสนอ

ภาพแทนภายนอก ทำให้ได้รับรู้ถึงการสื่อสารความคิดหรือความรู้ที่มีอยู่ผ่าน สิ่งแวดล้อมรอบตัวว่าบุคคลกับสิ่งแวดล้อมนั้นมีการแสดงภาพแทนที่เป็นความจริง โดยผ่านการกลั่นกรองอย่างไรบ้าง และบุคคลใดที่มีส่วนในการสร้างภาพแทน ความหมายให้เกิดการตระหนักร่วมเป็นทิศทางเดียวกันในพื้นที่

2.1 “ตลาดเก่า” การฉายภาพแทนกิจกรรมในอดีต

จุดเด่นในการที่พื้นที่ที่คนในชุมชนขนานนามกันว่า “ตลาดเก่า” เป็นย่านที่มีความเจริญกว่า 160 ปี ด้วยอาคารที่มีลักษณะก่ออิฐถือปูนซึ่งมีวัฒนธรรมในด้านสถาปัตยกรรมโบราณและเป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญของเมืองเก่าตะกั่วป่า ทว่าย่านเมืองเก่าตะกั่วป่ามีการประกอบสร้างโดยการนำวัตถุสิ่งของแบบเก่าแก่ที่ในสมัยก่อนคนในพื้นที่นำมาใช้ประกอบอาชีพที่ถูกจัดวางใหม่แต่ทำให้อยู่ในรูปแบบเดิม และร้านค้าที่จัดแสดงก็ยังคงเดิมแต่ในปัจจุบันได้เลิกอาชีพนั้นไปแล้วแต่ถูกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้เป็นการท่องเที่ยวแบบย้อนยุค การประชาสัมพันธ์เมืองโดยการนำเอาของเก่าแก่ตั้งแต่อดีตมาเป็นจุดขาย อาทิ ร้านตัดผมแบบเก่าแก่ ร้านจำหน่ายสมุนไพรโบราณ การจัดวางของให้กลมกลืนกับฉากเมืองเก่า เป็นต้น อุปกรณ์ที่ประกอบอาชีพของคนในชุมชนในสมัยก่อนเป็นการฉายภาพแทน (Representation) ที่ยังคงเหลือจากอดีต ซึ่งในพื้นที่เปิดให้กับกลุ่มของนักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาตามประวัติความเป็นมาและถ่ายรูปกับสิ่งของที่หาชมได้ยากในปัจจุบันที่คนในชุมชนจัดเก็บไว้ (สุพร พันธุ์งาม, สัมภาษณ์)



ภาพที่ 6 ร้านตัดผมเก่าแก่ที่นำเก้าอี้ตัดผมในมาจัดแสดงหน้าร้านให้กับนักท่องเที่ยวได้ถ่ายรูปกัน

ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2558

การประกอบสร้างพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าให้เป็นสถานที่หนึ่งในความทรงจำทางวัฒนธรรม (cultural memory) ของคนในชุมชนจากอดีตเชื่อมกับปัจจุบัน โดยการรักษาอาคารเก่า โบราณสถานถือว่าการรักษาหลักฐานในทางกายภาพของในเชิงประวัติศาสตร์ที่สามารถถ่ายทอดเป็นคุณค่า ซึ่งได้รับความสนใจจากกลุ่มช่างภาพ กลุ่มจัดกิจกรรมหรือแม้กระทั่งการถ่ายภาพที่ใช้ฉากของสิ่งของเก่าแก่ในพื้นที่ เพื่อโปรโมทเมืองเก่าว่าตะกั่วป่ามีของดีอะไรบ้าง ผ่านทางวีดิทัศน์ หนังสือโปสเตอร์ เป็นต้น ที่มีการสืบทอดมาจากอดีต สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของบรรพบุรุษและความเป็นมาของพื้นที่ให้คนในยุคปัจจุบันและอนาคตได้ชื่นชมการผลิตสินค้าขึ้นมาใหม่เพื่อให้ความหมายใหม่ เนื่องจากตัวของสินค้าในการสร้างบรรยากาศย้อนยุค เป็นการทำหน้าที่ใหม่จากการที่เป็นแค่อุปกรณ์ที่เป็นอาชีพกลายเป็นสินค้าที่เชื่อมโยงกับจินตนาการ กล่าวได้ว่าการตอบรับทางการท่องเที่ยวในชุมชนนั้นมีการนำประวัติศาสตร์ของพื้นที่มา เพื่อให้กลุ่มของนักท่องเที่ยวที่เข้ามานั้นได้ความรู้และซึมซับถึงบรรยากาศสมัยก่อนทั้งถนนศรีตะกั่วป่า และถนนอุดมธารา ทั้งประวัติของตึกเก่า อาหารพื้นถิ่น การแต่งกาย วัฒนธรรมประเพณีพื้นเมืองในชุมชน เป็นต้น การนำสิ่งของที่จัดวางตามบ้านเรือนของสองฟากถนนที่แต่ละบ้านจะมีการจัดจำหน่ายสิ่งของตามความถนัดของตนเองผู้วิจัยพบว่า การจัดวางสถานที่ที่มีมาแล้วตั้งแต่เริ่มแรกไม่ได้ถูกจัดวางและสร้างสถานที่ใหม่จะทำให้ได้สัมผัสกับการท่องเที่ยวอย่างย้อนยุคอย่างแท้จริง เนื่องจากถูกพัฒนามาจากวัตถุทางมรดกวัฒนธรรมจากอดีตที่คนในชุมชนอยากจะโยกหา เพื่อแสดงภาพแทนถึงวิถีชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ยังสืบทอดต่อกันมาให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในชุมชนอยากให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้เห็นถึงชีวิตที่สมรรถนะไม่ไหลตามกระแสเทคโนโลยี แต่สิ่งที่ถูกจัดวางนั้นเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ถูกนำมาพัฒนาสู่การท่องเที่ยวทั้งสิ้น

2.2 ศิลปะข้างถนน: ภาพวาดแสดงวิถีชีวิตในอดีตท่ามกลางตึกเก่า

บริเวณพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าจะมีการวาดภาพบนผนังเป็นศิลปะข้างถนนกับบ้านเก่าแก่หรือบ้านร้างที่ถูกประกอบสร้าง โดยเป็นภาพที่ผ่านการถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิตในอดีตซึ่งวาดภาพเกี่ยวกับ อาหาร ยุคการทำเหมืองแร่ ร้านตัดผมเก่าแก่ ภาพวาดทันสมัยสลับกันไป เป็นต้น ซึ่งภาพจะถ่ายทอดถึงวิถีชีวิตของคนในอดีตในยุคของการทำเหมืองแร่และสลับกับวิถีชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงภาพของอดีตที่คนในสมัยใหม่หาชมได้ยากและภาพของอดีตที่สวยงามในยุครุ่งโรจน์ของการทำเหมือง อีกนัยยะหนึ่งเพื่อสอดรับกับการท่องเที่ยวโดยภาพวาดเกิด

จากน้ำพักน้ำแรงและความสามารถทางด้านศิลปะของคนในชุมชนที่ร่วมกันรังสรรค์ขึ้นมีร้านขาย การนำติกเก่ามาปรับเปลี่ยนให้เป็นสินค้าโดยโหยหาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่ได้เลือนหายไปแล้วปรับให้เข้ากับการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นให้เข้ากับการท่องเที่ยวแบบย้อนยุค ถูกใส่ความหมายลงในผนังตึกเก่าผ่านภาพวาดหรือในชื่อเรียก Street Art เป็นภาพวาดศิลปะข้างถนนโดยการเขียนแบบก็ใช้แรงฝีมือในการวาดภาพวิถีชีวิตจากคนในชุมชน เนื่องจากมีความรู้ทางสถาปัตยกรรมและผ่านภาพของอดีตที่เคยรุ่งเรืองของเมืองตะกั่วป่า ทั้งภาพของการทำเหมืองแร่ การคมนาคมในการติดต่อค้าขายในอดีตของคนในพื้นที่ ภาพอาหารการกินของเมืองตะกั่วป่า เป็นต้นและมีแนวความคิดในการวาดภาพที่จะมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้กับพื้นที่บ้านที่ว่างและมีการขออนุญาตจากเจ้าของบ้านด้วยที่ไม่ได้อยู่อาศัยและให้ใช้พื้นที่ (ศิริพร จึงสกุล, สัมภาษณ์)



ภาพที่ 7 จาก Street Art บริเวณพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2559

ภาพดังกล่าวข้างต้นเป็นภาพรถสองแถวที่ทำด้วยไม้ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของผู้คนที่ต้องพึ่งพารถในการเดินทางไป กลับในการสัญจรไปมาของผู้คนจากอดีตและปัจจุบันก็ยังควมมีให้พบเห็นอยู่ และอีกภาพวาดเป็นภาพของอาหารเช้าที่ถูกจัดวางอยู่บนโต๊ะสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตผู้คนที่เรียบง่ายทั้งเรื่องของอาหารที่มีอยู่บนโต๊ะไม่ก็อย่าง บ่งบอกถึงความเนิบช้าของผู้คนแต่มีความสวยงามในพื้นที่ที่แฝงอยู่ที่มีความผูกพันกับพื้นที่ โดยผ่านการรื้อฟื้นตึกให้กลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมโดยการนำตึกเก่าที่บางหลังเป็นเพียงแคบ้านร้าง บางหลังเจ้าของย้ายถิ่นฐาน หรือบางหลังเจ้าของอนุญาตให้ปรับปรุงภูมิทัศน์ใช้ภาพวาด โดยการใช้คุณค่าของพื้นที่จากอดีตนำมาเป็นภาพวาด ซึ่งถือว่าได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวการเป็นกระแสนักท่องเที่ยว

บางคนมาเพียงเพื่อถ่ายรูปสวยงาม แต่น้อยคนนักที่จะรู้ความหมายคุณค่าของสิ่งที่ถูกวาดหรือแม้กระทั่งบางคนเข้ามาไม่ได้เห็นสภาพก่อนหน้านี้ จากแนวคิดของคนในชุมชนที่มีฝีมือทางด้านการรังสรรค์ภาพและความร่วมมือจากหน่วยงานทางเทศบาลที่เข้ามาสนับสนุน ในบางครั้งมีร้านค้าจากภายนอกที่ให้การสนับสนุนสีและอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์สร้างภาพ ผลการวิจัยจากการศึกษาจะนำไปสู่การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งการมาเยือนจะเสมือนเป็นส่วนหนึ่งกับสถานที่กับการมองภาพวาดบนฝาผนังที่คนในพื้นที่สรรค์สร้างขึ้นเพื่อให้ได้เห็นถึงความผูกพันและเรียนรู้กับวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

2.3 กำแพงจวนเจ้าเมืองหน้อยปี: กิจกรรรมเปิดเมืองตะโกลาวันทา

พระศรีบรมธาตุ

กำแพงจวนเจ้าเมืองตะกั่วป่าสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในช่วงที่พระยาเสนาสุคติ (นุช) เป็นเจ้าเมืองประมาณ พ.ศ.2383-2424 ใช้เป็นทั้งที่อยู่อาศัยและสถานที่ส่วนราชการสร้าง เพื่อป้องกันอันตรายจากปัญหาเกิดการจลาจล ต่อมาการย้ายเมืองไปตั้งที่เกาะคอเขาเพื่อพัฒนาให้เป็นเมืองท่าเรือเมื่อ พ.ศ.2444 ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวใช้ในการจัดงานที่เกี่ยวข้องในทางประวัติศาสตร์ อาทิ งานเปิดเมืองตะโกลาวันทาพระธาตุ ซึ่งเป็นกิจกรรมในการทำบุญเมืองเก่าที่ได้มีการอัญเชิญพระสงฆ์ การตักบาตรบริเวณจวนเจ้าเมืองตะกั่วป่าซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในอดีต เป็นต้น สถานที่แห่งนี้บว่าได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวนมาก เนื่องจากมีลักษณะเป็นกำแพงเก่าแก่ที่ยังคงสภาพไว้เฉกเช่นอดีตกำแพงที่ยังคงเก่าแก่อยู่ในพื้นที่นั้น ปัจจุบันมีป้ายประชาสัมพันธ์บอกเล่าถึงประวัติความเป็นมาของจวนเจ้าเมืองและความสำคัญของพื้นที่เพื่อมีการเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว โดยปัจจุบันพื้นที่แห่งนี้ยังถูกนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมระลึกเมืองโดยชุมชนแทบทุกปี ซากอารยธรรมของกำแพงอายุหน้อยปียังคงตั้งอย่างตระหง่านักท่องเที่ยวที่เข้ามาจะได้สัมผัสกับกำแพงในอดีตที่หาชมได้ยากและประวัติที่น่าจดจำและเรียนรู้ในพื้นที่แห่งนี้ (รักชาติ บุญญาบุตร, สัมภาษณ์)

การพัฒนาสู่การท่องเที่ยวโดยมีการใช้พื้นที่บริเวณจวนเจ้าเมืองเก่าตะกั่วป่ามาจัดงาน เพื่อให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้สัมผัสของกลิ่นไอความเป็นอดีตในพื้นที่ในการเห็นฉากของกำแพงจวนเจ้าเมือง โดยทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการปรับปรุงพื้นที่และเล่าเรื่องราวผ่านกำแพงเมือง ซึ่งจากการลงพื้นที่ของผู้วิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐทางเทศบาลเมือง

ตะกั่วป่า กลุ่มคณะกรรมการชุมชน และหน่วยงานทางการท่องเที่ยวที่เข้ามาช่วย ประชาสัมพันธ์โดยร่วมกันพัฒนาสถานที่ในการจัดกิจกรรม โดยการถ่ายทอดเรื่องราว ในอดีตที่ได้เลือนหายไปแล้วเป็นการเรียกกลับมาอีกครั้งภายใต้การท่องเที่ยวแบบ โหยหาอดีต



ภาพที่ 8 จวนเจ้าเมืองตะกั่วป่า

ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2558

กิจกรรมที่จัดขึ้นบริเวณหน้าวังเก่าจวนเจ้าเมือง ณ ถนนอุดมธารา อำเภอ ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เริ่มมีการจัดงานขึ้นในปีพ.ศ. 2559 เป็นปีที่สองโดยภายในงาน มีการรังสรรค์กิจกรรมเพื่อเป็นการรื้อฟื้นอดีตและประเพณี วัฒนธรรมบางอย่างที่ได้ เลือนหายไปแล้วแต่มีการนำกลับขึ้นมาใหม่ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกลุ่มที่พัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว โดยมี วัตถุประสงค์ในการจัดงานคือ ต้องการให้คนรุ่นหลังได้เห็นความสำคัญและรำลึกเมือง ตะกั่วป่าที่เป็นเมืองสำคัญแห่งอารยธรรมและแหล่งของประวัติศาสตร์ ตลอดจนการ สนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวของท้องถิ่น โดยกิจกรรมมีการแต่งกายแบบบะป๋า ยาย่าที่ทางหน่วยงานได้รณรงค์ให้ผู้จัดงานสวมใส่ให้ได้ชมตลอดทั้งกิจกรรม เพื่อให้ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวได้มาเยือนตะกั่วป่า

โดยภายในงานเป็นการจัดกิจกรรมแบบย้อนอดีตที่มีการเป็นการจัดแสดง การทำเหมืองแร่ในพื้นที่ในจังหวัดพังงา ซึ่งกล่าวได้ว่าพื้นที่อำเภอตะกั่วป่ามีการทำ เหมืองแร่ดีบุกมากที่สุด และเป็นการฉายภาพของวิถีชีวิตตะกั่วป่าในอดีต ผู้วิจัยมอง ว่าการจัดแสดงรูปภาพจากอดีตถึงวิธีการทำเหมืองแร่หรือ จะเป็นการแสดงพื้นที่

ทางการค้าขายในอดีต การขนส่งสินค้าเครื่องเทศ ที่เป็นบ่อเกิดถึงความเจริญรุ่งเรืองในพื้นที่ และสถานที่ท่องเที่ยววัฒนธรรมโดยชุมชนในการนำความหมายของตะกั่วป่าในอดีตให้กับผู้เข้าชมรับรู้และสนใจในการท่องเที่ยวถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยมีการสอดแทรกความหมายของอดีตลงไปเหตุการณ์ที่สำคัญที่ได้เลือนหายไปแล้วเรียกกลับมา เมื่อมีการกระจายข่าวมากขึ้นทำให้กระแสการท่องเที่ยวกลับมาอีกครั้งภายในการจัดงานจะเห็นการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมเป็นการประชาสัมพันธ์พื้นที่ไปในเวลาเดียวกันรวมทั้งการฉายภาพทางประวัติศาสตร์



ภาพที่ 9 กิจกรรมในพื้นที่ในการจัดสร้างบรรยากาศแบบย้อนยุค
ที่มา: เทศบาลเมืองตะกั่วป่า, 2559

นักท่องเที่ยวที่เข้ามานั้นจะได้สัมผัสกับกิจกรรมการจัดวางพื้นที่การท่องเที่ยวในการสร้างบรรยากาศย้อนยุค ภายใต้การท่องเที่ยวแบบทางเลือกในทางประวัติศาสตร์ ที่สามารถเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวให้เข้ามา โดยในส่วนของกลุ่มของนักท่องเที่ยวจะได้รับถึงความหมายและคุณค่าของประวัติศาสตร์พื้นถิ่น กล่าวได้ว่าเป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะกับกลุ่มของกลุ่มคนที่ชอบการท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรม แนวความคิดในการจัดงานจึงตอบสนองต่อการท่องเที่ยวโดยหาวอดีตอย่างเต็มตัว โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นกลาง รวมไปถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่บริโภคความเป็นอดีต อีกทั้งกลุ่มคนในชุมชนที่พยายามขุดอดีตที่มีคุณค่าของคนในชุมชนออกมานำเสนอเพราะยังมีภาพของอดีตให้ได้จดจำอยู่ และการท่องเที่ยวยังเป็นการศึกษาถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่เป็นการผลิตสร้าง

อดีต โดยการสนองความต้องการในเพื่อใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจเป็นการผลิตเพื่อการค้าและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเมืองตะกั่วป่าอีกด้วย

2.4 ชมรมมะบ้า ยาย่าชายฝั่งอันดามัน: สถานที่เก็บรวบรวมความทรงจำในอดีต

การจัดตั้งชมรมมะบ้า ยาย่าชายฝั่งอันดามัน ซึ่งตั้งอยู่บนถนนศรีตะกั่วป่าท่ามกลางบริบทเมืองเก่าตะกั่วป่า ซึ่งเป็นอีกแนวคิดหนึ่งในการรวบรวมของอาจารย์จรินทร์ นีรนารถโรดม ในตำแหน่งประธานชมรมชาวบ่าบ้าฝั่งทะเลอันดามัน และเป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชาการตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต อาจารย์เป็นอีกคนหนึ่งที่เกิดทันในยุคบ่าบ้า ยาย่าเฟื่องฟูและได้มีการสัมผัสกับวัฒนธรรมมะบ้า ยาย่าจากดั้งเดิม จึงมีความสนใจในการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นจากอดีตที่เป็นลูกครึ่งจีนผสมกับมลายูที่มีการนำเอาวัฒนธรรมทั้งสองชาติมารวมกัน โดยได้มีการนำมารื้อฟื้นผ่านการสะสมและจิตสำนึกร่วมในการอนุรักษ์ โดยวัตถุประสงค์หลักในการจัดชมรมมาจากการเห็นคุณค่าของอดีตในพื้นที่อำเภอตะกั่วป่า ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่าย แต่แฝงไปด้วยวัฒนธรรมที่มีการผสมผสานระหว่างจีน และไทยพื้นถิ่น ส่งผลให้บุคคลภายหลังได้รำลึกในการดำเนินชีวิตกลายเป็นอดีตที่ต้องถวิลหาอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งเป็นอีกหนึ่งในชมรมในพื้นที่ถูกนำมาจัดแสดงและกิจกรรมของการรื้อฟื้นอดีตจากอัตลักษณ์ท้องถิ่น



ภาพที่ 10 เครื่องประดับและมงกุฎที่ถูกนำมาจัดแสดง

ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อ 18 ตุลาคม 2558

แนวคิดในการจัดงานหลัก ๆ ของการก่อตั้งชมรมมะบ้า ยาย่านั้นคือมีความต้องการให้ลูกหลานในตะกั่วป่าโหยหาและระลึกถึงอดีตที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรม อีกนัยยะหนึ่งคือให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่ว

ป่าที่ขยับขยายขึ้นจากการได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ เนื่องจากมองว่าตะกั่วป่ามีทุนจากอดีตที่สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นการท่องเที่ยวได้ทุกหน่วยงาน จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน และอาจารย์จรินทร์ยังมองว่าการเอาวัฒนธรรมมานั้นจะทำให้การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขาหลักซึ่งเป็นชายหาดที่ขึ้นชื่อของฝั่งอันดามันส่งผลให้นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ได้นานยิ่งขึ้น ทว่าประเด็นหลักของชมรมคือต้องการรวบรวมองค์ความรู้ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับบะป๋า ยาฆ่าทั้งเอกลักษณ์การแต่งกาย ประเพณี พิธีกรรม อาหารนำมาเก็บรวบรวมไว้ในชมรมให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจ (จรินทร์ นีรนาวโรดม, สัมภาษณ์)

ชมรมบะป๋า ยาฆ่าฝั่งอันดามันนั้นเป็นอีกหนึ่งสถานที่ในการถูกทำให้เป็นสินค้าเพราะได้รับความสนใจจากกลุ่มคนที่รักการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม ผ่านการประกอบสร้างเป็นชมรมของจิตสำนึกร่วมในการอนุรักษ์ผ่าน “ตัวกลาง” จากนั้นผ่านการประกอบสร้าง (Construct) ไปสู่ความหมาย (Meaning) ทำให้สะท้อนถึงภาพในอดีต เนื่องจากอดีตใหม่โน้ตทัศน์ของผู้วิจัยที่มองว่ายังคงอยู่ในความทรงจำของบุคคลเพียงไม่กี่คน แต่ถูกทำให้กระจายเป็นในระดับสังคมได้ ทำให้ผู้มีความรู้ในทางวัฒนธรรมการแต่งกายชุดบะป๋า ยาฆ่าเกิดการผลิตซ้ำของกลุ่มข้อมูล ให้ลูกหลานหันมาสนใจรากเหง้าในทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่ทรงคุณค่า พร้อมทั้งให้ผู้มีอุดมการณ์มาช่วยสนับสนุน โดยใส่ความหมายใหม่ลงไปเพิ่มโดยการจัดวางเสมือนวันวานยังหวานอยู่ เนื่องจากอดีตเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้แล้วในชีวิตปัจจุบัน แต่ถูกผลิตซ้ำเพื่อเรียกคืนกลับมาอีกครั้ง ประกอบกับจังหวัดพังงาเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว จึงถูกสนับสนุนให้เป็นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนอีกด้วย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยเลือกใช้แนวคิดโหยหาอดีต (Nostalgia) ซึ่งเป็นแนวคิดหลักนำมาเชื่อมโยงกับการสร้างภาพแทนในงานของ พัฒนา กิติอาษา (2546) โดยนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงให้เข้ากับการนำเสนอปัตยกรรมโบราณ สถานที่ทางประวัติศาสตร์รวมทั้งกิจกรรมที่เชื่อมโยงมาถึงประสบการณ์กับการโหยหาอดีตของคนในพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า โดยผ่านการผลิตซ้ำหรือฉายซ้ำจากผ่านความทรงจำของกลุ่มคนศึกษาว่าพวกเขามีประสบการณ์ของอดีตและถูกถ่ายทอดสู่ปัจจุบันด้วยวิธีการใดบ้าง อาศัยการมองย้อนกลับไปจำลองประสบการณ์อดีตขึ้นมาอีกครั้ง ผ่านการประดิษฐ์สร้างทางวัฒนธรรมสอดแทรกผ่านกิจกรรม ศึกษาการโหยหาอดีตที่สร้างความรู้สึกเกี่ยวกับอดีตของชุมชนที่ผูกพันในทางประวัติศาสตร์ และยังสามารถยืนยัน

กับตัวเองรวมทั้งกล่าวอ้างถึงผู้อื่นได้งานศึกษานี้เป็นการอธิบายถึงการสมมติถึงโลกที่ได้ผ่านไปแล้วแต่คนในพื้นที่ได้มีการรื้อฟื้นมาใหม่นั้นจึงเป็น “ภาพอดีตที่แท้จริง” ประสบการณ์การที่เกิดขึ้นจากการใช้ชีวิตในอดีต ผู้วิจัยนำมาเป็นฐานที่สำคัญของการโยยหาอดีตถวิลหา รวมทั้งสะท้อนให้เห็นถึงที่มาของแรงบันดาลใจผ่านเรื่องเล่าจากคนในชุมชนหรือแนวความคิดในการรื้อฟื้นการจำลองเพื่อเป็นการเรียกร้องหาอดีตให้หวนกลับคืนมาบ้างเกิดผลในความจริงในปัจจุบัน โดยอาศัยประสบการณ์โยยหาอดีตของมนุษย์คือประสบการณ์ชีวิตและจิตวิญญาณ ที่มีส่วนในการขับเคลื่อนชุมชนนำมาสู่การประกอบสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นพัฒนาสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนยุค

การพัฒนาจะนำไปสู่แหล่งท่องเที่ยวแบบโยยหาอดีตโดยผู้วิจัยใช้แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) นำมาวิเคราะห์ในส่วนหนึ่งของฐานทางทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว นั้น ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและแฝงไปด้วยแนวคิดในทางด้านประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ดังที่ชไนยู วงษ์วีภาค (2551) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวที่มีการอิงแนวคิดทางประวัติศาสตร์โดยการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม นับว่ามีอิทธิพลอย่างมากต่อการวางแผนจัดแสดง เพราะมีการคำนึงถึงการใช้การวางแผนการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมนั้น อีกนัยยะหนึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว และวัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมเป็นการคำนึงถึงศักยภาพการท่องเที่ยวที่มีมรดกวัฒนธรรมและรวมไปถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและที่นำมาใช้เป็นฐานทางทรัพยากรเพื่อการจัดการท่องเที่ยวนี้ถูกนำมาใช้ในการตีความ และการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมรดกวัฒนธรรมในการส่งเสริมให้ธุรกิจการท่องเที่ยวก้าวไปข้างหน้า โดยผู้วิจัยจะนำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาอธิบายถึงบริบทของพื้นที่ที่น้อมรับกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พร้อมแผนนโยบายสนับสนุนพัฒนาทางการท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเสมือนเป็นการถ่ายทอด เรียนรู้ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นในการจัดเก็บวัดมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ให้มีคุณค่า เสมือนมีชีวิตเป็นการเรียกกลมหาใจของกลุ่มคนในพื้นที่ที่มีความทรงจำเกี่ยวเนื่องจากอดีตที่เคยงดงาม และจากของพื้นที่ที่เคยเจ็บเหงาให้กลับมาคึกคักอีกครั้งหนึ่ง เสมือนยุคของเหมืองแร่ภายใต้การพัฒนาสู่กระแสการท่องเที่ยวแบบโยยหาอดีต

สรุปและอภิปรายผล

กิจกรรมหรือโครงการที่จัดขึ้นนั้นเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งเท่านั้นของพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า รวมถึงเทศบาลเมืองตะกั่วป่านั้นก็นับได้น้อมรับกับการพัฒนาพื้นที่เพื่อรับใช้การท่องเที่ยว โดยการรื้อฟื้นอดีตผ่านการสร้างบรรยากาศแบบย้อนยุคให้กับพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่คนในสังคมหวนนี้กบรยากาศที่เก่าแก่ การประกอบสร้างเรื่องราว เรื่องเล่า ตลอดจนถึงความทรงจำของอดีตโดยในพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าในปัจจุบันได้นำทุนทางวัฒนธรรมนำมาประกอบสร้าง โดยได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังจะเห็นได้จากนโยบายการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุที่คนในชุมชนร่วมกันก่อร่างสร้างขึ้นมา การรื้อฟื้นย่านหรือเมืองเก่าในกระบวนการผลิตเป็นสินค้านำมาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ การแต่งกายพื้นเมือง การมีนันทนาการ และกิจกรรมเพื่อรื้อฟื้นอดีต เป็นต้น

อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่กล่าวมาแล้วข้างต้นถูกจัดวางเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชนนั้น ได้บ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองของอารยธรรมของเมืองตะกั่วป่าในอดีต ผ่านการรื้อฟื้นการประกอบสร้างให้เป็นจุดขายทางการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างมากโดยการนำทุนจากอดีตมาถูกสร้างคุณค่า รวมถึงการให้ความหมายใหม่โดยบางกลุ่มคนที่เล็งเห็นถึงความสำคัญในความต้องการอยากจะอนุรักษ์ และถูกถ่ายทอดและนำมาทำเป็นการท่องเที่ยวแบบไฮโซอดีต เพื่อสร้างสัญลักษณ์ให้กับพื้นที่ที่จากอดีตเคยเจียบเหงาจากยุคของราคาเหมืองแร่ตกต่ำ นำมาสู่การรื้อฟื้นซึ่งเป็นนโยบายของการพัฒนาเพื่อน้อมรับกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันและในอนาคตของทางเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงาเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และพัฒนาเศรษฐกิจสร้างอาชีพ รายได้ให้กับท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การผลักดันให้พื้นที่ย่านเมืองเก่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการสร้างบรรยากาศย้อนยุคควบคู่กับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางชายฝั่งที่ทะเลหลัก เพื่อตอบรับกับการเข้ามาของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ การนำแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์มาเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากพื้นที่ที่เคยเป็นเมืองท่าในอดีตการเข้ามาติดต่อกับค้าขายของหลากหลายกลุ่ม อีกทั้งในปัจจุบันได้มีถนนสายวัฒนธรรมที่เปิดทุกวันอาทิตย์บริเวณถนนศรีตะกั่วปายังเพิ่มการท่องเที่ยวโดยการนำจุดขายทางวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าของชุมชนออกมาส่งผลให้

สิ่งของทำให้ขายได้ดียิ่งขึ้นสิ่งของ หรือการเสพติดสถานที่รูปทรงเก่าแก่ได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น

จากผลการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นถูกนำพัฒนาเป็นการสร้างการท่องเที่ยว โดยมีการนำการรื้อฟื้นจากอดีตเรียกกลับมาถูกสร้างในบรรยากาศย้อนยุคโดยนำทุนจากอดีตผ่านคำบอกเล่าหรือแม้กระทั่งเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ล้วนเป็นสิ่งที่ถูกนำมาสร้างความหมายขึ้นอีกครั้งตั้งค่างกล่าวของอภิญา เฟื่องฟูสกุล (2543) ซึ่งเป็นการมองพื้นที่ในการที่ทำให้ความหมายสิ่งต่างๆ ด้วยการนิยามเพื่อที่จะต้องการลากเส้นให้เห็นถึงตัวตนของเราปรากฏขึ้นตั้งนั้นรวมถึงการสร้างอัตลักษณ์ให้กับตัวเองและสิ่งต่างๆ ซึ่งนำความเป็นอัตลักษณ์พื้นที่นั้นในพื้นที่ถูกนำมาประกอบสร้างความหมาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามารับรู้และเรียนรู้ถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จึงต้องสัมพันธ์กับการสร้างพื้นที่ผ่านการแสดงออกที่ทำให้เห็นถึงกระบวนการสร้างภาพลักษณ์และภาพของความเป็นจริงนั้น (Representation space) ซึ่งจะศึกษาผ่านการผลิตสร้างความทรงจำจากอดีตของผู้ที่มีความรู้ทางประวัติศาสตร์ จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาสู่การท่องเที่ยวแบบโหยหาอดีตนั้น จะต้องมีการศึกษาพื้นที่ที่มีความหมายและสามารถแปรเปลี่ยนได้ตามกาลเวลา จากกรณีศึกษาอดีตที่เคยรุ่งเรืองในยุคของการทำเหมืองแร่ที่รุ่งเรืองและปิดตัวลง ทว่าปัจจุบันถูกปรับเปลี่ยนเป็นการท่องเที่ยวในเชิงประวัติศาสตร์ผ่านการจำลอง การผลิตซ้ำเป็นกิจกรรม นิทรรศการ หรือการก่อตั้งชมรม เป็นต้น

แม้จะมีการนำเสนอภัยคุกคามซึ่งบ่งบอกถึงความรุ่งเรืองมองย้อนกลับไปเป็นการเรียกอดีตกลับมาไม่ได้ แต่เราสามารถสร้างฉากซ้ำขึ้นมาเพื่อโหยหาจึงเป็นการสะท้อนวิถีชีวิตในอดีตของคนในพื้นที่ว่าความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากอดีตนั้นล้วนเป็นกระบวนการหนึ่งของแนวคิดโหยหาอดีตคือในวิธีการมองย้อนอดีต (Retro mode) ของ Jameson (1991, อ้างถึงใน พัฒนา กิตติอาษา, 2546) ที่เป็นการมองผ่านบริบทของการท่องเที่ยวและสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกในการมาท่องเที่ยวเท่านั้นหรือผูกพันกับสถานที่จัดขึ้น เพื่อที่จะให้มีกระแสถึงอดีตที่มีความรู้สึกของการรำลึกถึงหรืออารมณ์หวานขม ผ่านรูปแบบของโครงการและกิจกรรมที่มีการจัดขึ้นยึดโยงกับอดีตนำมาสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้การรักษามรดกทางวัฒนธรรม และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนในการรื้อฟื้นวัฒนธรรมท้องถิ่นไปสู่กระบวนการผลิตเป็นสินค้าประจำถิ่นของความเป็นแบบดั้งเดิม เพื่อที่จะตอบสนองต่อรูปแบบของการบริโภคได้ตรงจุดเนื่องจากในพื้นที่เด่นเรื่องการท่องเที่ยวชายฝั่งในเขาหลัก

คนในชุมชนจึงคงต้องมีการสอดรับกับกระแส โดยการนำการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ควบคู่กับการพัฒนาทางทรัพยากรทางธรรมชาติที่โด่งดังในพื้นที่กับประวัติศาสตร์ในอดีตควบคู่กันไปโดย Dann (1994 อ้างถึงใน ยุทธกาน ดิสกุล 2553) ได้วิเคราะห์ว่าปรากฏการณ์ของการโยกย้ายคือเป็นการบรรจุความทรงจำอีกนัยหนึ่ง เป็นการกระตุ้นระลึกถึงชีวิตที่เรียบง่าย โดยการนำอดีตจากคนในพื้นที่มาเสมือนการประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณะโดยการสร้างสรรค์สิ่งที่ดี กล่าวได้ว่านำอดีตมาแปรรูปเป็นสินค้าเพื่อให้นักท่องเที่ยวบริโภคภายใต้บรรยากาศย้อนยุค การท่องเที่ยวจากกรณีศึกษาที่จึงกล่าวได้ว่าเป็นการพึ่งพาซึ่งกันและการปรับตัวของชุมชนในการเอาตัวรอดพึ่งพาตัวเองผ่านความทรงจำร่วมทางสังคมจากอดีตถูกสร้างคุณค่าให้กลับมาอีกครั้งผ่านการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้เมืองเก่าตะกั่วป่ากลับมามีชีวิตลมหายใจอีกครั้ง

ดังนั้นแนวทางในการท่องเที่ยวของพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่ามีการสอดรับกับนโยบายทางภาครัฐ และของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนทางการท่องเที่ยว กล่าวคือการนำการท่องเที่ยวมายกระดับ ซึ่งจุดขายของพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าคือตึกอาคารโบราณแบบสไตลชีโนโปรตุเกส เป็นการสร้างคุณค่าและความหมายให้กับการท่องเที่ยว นำมาสู่เป็นการท่องเที่ยวแบบโยกย้ายอดีตที่เป็นหนึ่งในเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่กำลังเป็นกระแสในปัจจุบัน ซึ่งบริเวณพื้นที่ของย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจตั้งอยู่ที่ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เป็นพื้นที่ที่เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงมาจากอดีต ผู้ที่ความสนใจต่อลักษณะพื้นที่ถิ่นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมซึ่งกลุ่มของนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับวิถีชีวิตแบบในอดีตและยังถ้าเป็นในช่วงวันอาทิตย์ในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนจะได้เดินสัมผัสกับบรรยากาศบนถนนคนเดินกลิ่นไอของความเป็นอดีตอย่างแท้จริง จะมีการจำหน่ายสินค้าพื้นถิ่นรวมถึงการได้เห็นการแต่งกายแบบมะบ้า ยาย่าที่หาชมได้ยากสำหรับผู้จัดจำหน่ายสินค้าในพื้นที่ เมื่อการท่องเที่ยวเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นจึงก่อให้เกิดการสนับสนุนจากภาครัฐเกิดเป็นโครงการในการอนุรักษ์ทำให้ชุมชนจากที่เงียบเหงากลับมาคึกคักอีกครั้ง โดยสามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

1. การรื้อฟื้นวัฒนธรรมโดยนำทุนจากอดีตผ่านวิถีชีวิตดั้งเดิม แรกเริ่มจากการจัดโครงการถนนคนเดิน มีการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่บ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรือง

ในยุคของการทำเหมืองแร่ที่ได้เลือนหายไป เสมือนการได้บรรจุและรื้อฟื้นความทรงจำเก็บไว้ในลักษณะของวันวานยังหวานอยู่เพื่อตอบสนองต่อสภาวะการณ์โหยหาอดีต

2. การร่วมกันของกลุ่มคนสำนึกรักบ้านเกิดและหน่วยงานภาครัฐในการจัดกิจกรรม โดยมีการเพิ่มเติมคุณค่าของความหมายทั้งเก่าและใหม่ ทั้งยังเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอีกช่องทางหนึ่ง

3. คุณค่าทางมรดกวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต เกิดการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ผ่านการจำลอง ฉายซ้ำ ภาพแสดงแทนกิจกรรม นิทรรศการ เทศกาลสำคัญ อาหารพื้นถิ่น ชุดพื้นเมือง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนถูกปรับให้เข้ากับกระแสการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลของการวิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยว อาทิ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กลุ่มโครงการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ควรมีการสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดจากท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และยกระดับให้น่าดึงดูดทางวัฒนธรรมในอดีตมาเพื่อเป็นการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตเพื่อความยั่งยืน โดยควรมีแนวทางในการจัดสร้างตลาดแบบย้อนยุค (Retro marketing) เพื่อเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่นในภาคใต้ในทางด้านคุณค่าประวัติศาสตร์ โดยเอาความเป็นโบราณมาปรับใช้กับการท่องเที่ยว หรือผลิตสินค้าในอนาคตเพื่อยกระดับให้เป็นการผลิตสินค้าแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นการผลิตสิ่งของภายใต้พื้นฐานของวัฒนธรรมเก่าแก่และเป็นการผลิตซ้ำ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับท้องถิ่นอย่างยั่งยืนให้เป็นรูปธรรมและเป็นต้นแบบในการพัฒนาแก่ชุมชนอื่นได้

2. พื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าในทางประวัติศาสตร์ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์เป็นรูปธรรม อาทิ เทศบาลเมืองตะกั่วป่า สำนักงานพัฒนาชุมชน และหน่วยงานของมหาวิทยาลัย เป็นต้น คือควรมีนโยบายในการส่งเสริม โดยออกเป็นกฎหมายในการคุ้มครองโบราณสถานในพื้นที่ให้คงไว้ซึ่งอดีตที่มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อให้พื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าคงไว้ซึ่งอดีตมากที่สุด ผลจากการศึกษาพบว่าผู้คนมีปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์ที่ยืดเยื้อจาก

อดีต และสิ่งที่ทำได้มากที่สุดคือการมีนโยบายคุ้มครองและการอนุรักษ์ให้เมืองเก่า ตะกั่วป่ายังคงประวัติศาสตร์พื้นถิ่น และสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางกระแส สภาวะการณ์ปัจจุบันท่ามกลางบริบทของการท่องเที่ยวแบบไฮโซในอดีต

เอกสารอ้างอิง

- กูเกิลแมพ. 2559. ถนนศรีตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา. <https://www.google.co.th/maps/place/>. 28 มิถุนายน.
- จุฬารัตน์ ดำรงวิจิตรธรรม. 2552. การซ่อมสร้างประวัติศาสตร์และความทรงจำหลอน: การศึกษากิจกรรมจากความทรงจำกรณี “ถังแดง” ในชุมชนลำสินธุ์อำเภอ ศรีนครินทร์จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- ขวัญ วงษ์วิภาค. 2552. นิเวศวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร. ดูเอเชีย. 2554. เมืองเก่า ตะกั่วป่า. <http://www.dooasia.com/trips/detail.php?id=360>. 2 ธันวาคม.
- เทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา. 2559. พิธีอัญเชิญพระบรม สารีริกธาตุ เนื่องในวันมาฆบูชา ประจำปี 2559. <https://www.facebook.com/takuapainfo/?fref=ts>. 22 กุมภาพันธ์,
- ประชาคม ลุนาชัย. 2553. ในตลาดมีชีวี ในวิถีมีชีวีต. กรุงเทพฯ: อินสปายร์.
- พัฒนา กิตติอาษา. 2546. มานุษยวิทยากับการศึกษาปรากฏการณ์ไฮโซในอดีตใน สังคมไทยร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ยุทธกาน ดิสกุล. 2553. ประเพณีประติษฐ์และอัตลักษณ์ชุมชนคลองแห. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย มหาวิทาลัย ธรรมศาสตร์.
- สรวิชาติ อ่องสกุล และ สมโชค อ่องสกุล. 2557. เมืองเก่าตะกั่วป่าและเมืองข้างเคียง ในบริบททางประวัติศาสตร์: บ้านเกิดและเครือข่าย. เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพังงาและเทศบาลเมืองตะกั่วป่า. ม.ป.ป. เอกสารแนะนำ ตะกั่วป่าเมืองประวัติศาสตร์, พังงา: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพังงา และเทศบาลเมืองตะกั่วป่า.

อภิญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). **อัตลักษณ์ identity การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด.** กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.

Hall, S. 1997. **Representation: Cultural representations and signifying practices.** London: Sage.

ผู้ให้สัมภาษณ์

จรินทร์ นีรนาทโรตม, ที่ชมรมบะบ๋าชายฝั่งทะเลอันดามัน ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา, 18 ตุลาคม 2558.

จินตนา อเนกเมธีพฤกษา, ที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา, 18 ตุลาคม 2558.

นวนน้อย เอียบสกุล, ที่ร้านกาแฟหุ้มมถนนศรีตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา, 18 ตุลาคม.

ประวิทย์ ลิมสกุล, ที่ทำการศูนย์วัฒนธรรมอำเภอตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา, 19 ตุลาคม 2558.

ภูมิชาย ตันทลิละชาติ, ที่ร้านกาแฟชาย ถนนอุดมธารา อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา, 19 ตุลาคม 2558.

รักชาติ บุญญาบุตร, ที่ถนนศรีตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา, 18 มีนาคม 2558.

ศิริพร จีงสกุล, ที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา, 2 มกราคม 2559.

ลิ้วหุ้ม แซ่คู, ที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา, 18 ตุลาคม 2558.

สุพร พันธุ์งาม, ที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา, 2 มกราคม 2559.